

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı : 2019/89

Karar Sayısı : 2021/10

Karar Tarihi : 4/2/2021

R.G. Tarih-Sayısı : 7/5/2021-31477

İPTAL DAVASINI AÇAN: Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri Engin ALTAY, Özgür ÖZEL, Engin ÖZKOÇ ile birlikte 128 milletvekili (E.2019/89)

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN: Muş İcra Hukuk Mahkemesi (E.2020/19)

DAVA VE İTİRAZIN KONUSU: 30/5/2019 tarihli ve 7176 sayılı Bazı Kanunlar ile 635 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un;

A. 7. maddesiyle 4/6/1985 tarihli ve 3213 sayılı Maden Kanunu'nun 47. maddesine eklenen altıncı fıkranın,

B. 8. maddesiyle 3213 sayılı Kanun'un değiştirilen geçici 29. maddesinin bentlerini bağlayan hükümlerinin,

C. 10. maddesiyle 3213 sayılı Kanun'a eklenen geçici 44. maddede yer alan "...buluculuk hakkı..." ibaresinin,

Ç. 14. maddesiyle 3/6/2007 tarihli ve 5686 sayılı Jeotermal Kaynaklar ve Doğal Mineralli Sular Kanunu'nun değiştirilen ek 1. maddesinin (1) numaralı fıkrasının ikinci cümlesinin,

D. 16. maddesiyle 7/7/2010 tarihli ve 6004 sayılı Dışişleri Bakanlığı Personeline İlişkin Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun'a eklenen geçici 7. maddenin (1) numaralı fıkrasının,

E. 21. maddesiyle 4/11/1983 tarihli ve 2942 sayılı Kamulaştırma Kanunu'na eklenen geçici 14. maddenin;

1. Birinci cümlesinde yer alan "...mahkeme kararları kesinleşmedikçe icraya konulamaz." ibaresinin,

2. İkinci cümlesinin,

Anayasa'nın Başlangıç kısmı ile 2., 5., 10., 13., 15., 35., 36., 46., 56. ve 168. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptallerine ve yürürlüklerinin durdurulmasına karar verilmesi talebidir.

I. İPTALİ İSTENEN KANUN HÜKÜMLERİ

Kanun'un iptali talep edilen kuralların da yer aldığı;

1. 7. maddesiyle 3213 sayılı Kanun'un altıncı fıkranın eklendiği 47. maddesi şöyledir:

"Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü hizmetleri ile ilgili haklar:

Madde 47- (Değişik:26/5/2004 – 5177/21 md.)

Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü herhangi bir ruhsat veya izne gerek kalmadan, madencilik yapılabilecek bütün sahalarda, Kurumun yürüttüğü bir projeye bağlı olarak arama

faaliyetlerinde bulunabilir. Üçüncü kişilere ait ruhsatlı alanlarda yaptıkları arama faaliyetleri sonucunda bulunduğu aynı grup madenler ile ilgili hiçbir hak talebinde bulunamaz. Bu alanlar içinde arama ruhsatını aldığı diğer grup madenler, ruhsat süresi sonunda Genel Müdürlük tarafından 30 uncu madde hükümlerine göre ihale edilir. İşletme izin sınırları içerisindeki arama faaliyetleri ruhsat sahibinden izin alınarak yapılır.

Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü, ruhsatlı alanlarda yaptığı çalışmalar sonucu elde ettiği bilgi ve belgeleri, bir rapor halinde Genel Müdürlüğe ve talebi halinde ruhsat sahibine verebilir.

(Ek fıkra: 14/2/2019-7164/19 md.) Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü'nün 14/6/1935 tarihli ve 2804 sayılı Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü Kanununun 5 inci maddesine göre maden ruhsat sahipleri ile yapmış olduğu arama ve araştırma tip sözleşmeleri maden siciline bilgi amaçlı şerh edilir.

(Değişik fıkra: 3/6/2007-5686/18 md.) Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü bu Kanun hükümlerine göre arama ruhsatı olarak bulunduğu madenler için 15 inci maddeye göre buluculuk hakkını kazanır. Arama ruhsat süresi sonuna kadar Genel Müdürlüğe devredilen bu ruhsatlar 30 uncu madde hükümlerine göre ihale edilir. İhale sonucu elde edilen gelirin %50'si MTA'ya kaynak geliri olarak aktarılır.

(Ek fıkra: 10/6/2010-5995/16 md.; Değişik fıkra: 18/5/2017-7020/11 md.) Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü tarafından buluculuk hakkı kazanılan maden ruhsat sahaları, bedeli karşılığında ihtisastlaşmış Devlet kuruluşları ile bunların bağlı ortaklıklarına Bakan onayı ile devredilebilir. Devir aşamasında bu Kanunun 17 nci maddesinde belirtilen süreler bu kararların uygulanması esnasında aranmaz. Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü, Kanunun 17 nci maddesinde belirtilen arama dönemi faaliyet raporları yerine kaynak/rezerv raporu verir.

(Ek fıkra: 30/5/2019-7176/7 md.) Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü, uhdesindeki ruhsatları bölerek aynı alan için Genel Müdürlükten birden fazla yeni ruhsat talep edebilir. Genel Müdürlük tarafından Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü adına yeni ruhsatlar düzenlenebilir.

(Ek fıkra: 10/6/2010-5995/16 md.) Bakanlık tarafından, ruhsat müracaatlarına kapatılan alanlar ile havza ve kuşak madenciliğini geliştirmek ve jeolojik yapıyı aydınlatmak için herhangi bir sebeple hükümden düşmüş, terk edilmiş veya taksir edilmiş alanlarda, Bakanlıkça da gerekli görüldüğü takdirde Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğüne arama faaliyeti yaptırılmak gayesiyle ruhsat verilir. İşletilebilecek maden varlığının belirlenmesi halinde, bu alanlardan ruhsat müracaatına kapatılan alanlardaki madenlerin işletilmesi için Cumhurbaşkanı kararı, diğer alanlar için ise bu madde ve 30 uncu madde hükümlerine göre Genel Müdürlük tarafından ihale edilir.

Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü tarafından arama ve araştırma faaliyetlerinde bulunmak üzere memuriyet mahalli dışında görevlendirilen personele Harcırah Kanununun 50 nci maddesi ile ilişkilendirilmeksizin, her yıl Bütçe Kanunu ile belirlenen gündelik harcırah miktarının iki katı tutarında, Harcırah Kanunu hükümlerine göre gündelik ödenir. (Ek cümle: 2/7/2018 - KHK/703/118 md.) Bu tutar, üç katına kadar Cumhurbaşkanınca artırılabilir. Bu şekilde görevlendirilen personele Harcırah Kanununun 50 nci maddesine göre ayrıca bir ödeme yapılmaz. Yapılacak söz konusu ödeme tutarının yarısı, Kurumun ücretli işlerinden sağladığı gelirlerden karşılanır. (Ek cümle: 10/6/2010-5995/16 md.; Mülga son cümle: 4/2/2015-6592/25 md.)”

2. 8. maddesiyle 3213 sayılı Kanun'un değiştirilen geçici 29. maddesi şöyledir:

“Yer altındaki maden işlerinde maliyet artışlarının ödenmesi:

Geçici Madde 29- (Ek: 4/2/2015-6592/24 md.) (Değişik:30/5/2019-7176/8 md.)

Bu Kanun kapsamında;

a) Yer altındaki maden işlerinde faaliyet gösteren kamu kurum ve kuruluşlarının yer altındaki maden işlerine ilişkin 11/9/2014 tarihi itibarıyla, 5/1/2002 tarihli ve 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu kapsamında devam eden sözleşmeler ile bu Kanun kapsamındaki rödovans sözleşmesi ile çalışan rödovansçılara,

b) Kanununun 2 nci maddesinde sayılan IV. Grup madenlerden “Linyit” ve “Taşkömürü” çıkaran özel hukuk gerçek ve tüzel kişilerinin ruhsat sahibi olarak işlettikleri yer altı maden işletmeleri ile kamu kurum ve kuruluşlarının iştiraklerinin 11/9/2014 tarihinden önce sözleşmeye bağlanarak işlettikleri yer altı maden işletmelerinde çalışan rödovansçılara,

4857 sayılı Kanununun 41 inci, 53 üncü ve 63 üncü maddelerinde 10/9/2014 tarihli ve 6552 sayılı Kanunla yapılan değişiklikler ile ek 9 uncu maddeyle oluşan maliyet artışlarının karşılanmasına ilişkin destek verilebilir. Destek tutarları belirlenirken kömür fiyatlarının değişimi de dikkate alınabilir. Bu destekler Genel Müdürlük bütçesine konulan ödeneklerden karşılanır. Maliyet artışlarının karşılanmasına ilişkin usul ve esaslar ile bu usul ve esasların uygulanma süresi Cumhurbaşkanınca belirlenir.”

3. 10. maddesiyle 3213 sayılı Kanun’a eklenen geçici 44. madde şöyledir:

“Geçici Madde 44- (Ek:30/5/2019-7176/10 md.)

*28/2/2019 tarihinden önce Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü tarafından hazırlanan kaynak veya rezerv raporları olan madenler için bu maddenin yayımından itibaren altı ay içerisinde Genel Müdürlüğe başvurulması halinde, Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğüne **buluculuk hakkı** verilir.”*

4. 14. maddesiyle 5686 sayılı Kanun’un değiştirilen ek 1. maddesi şöyledir:

“Yatırım çakışması

EK MADDE 1- (26/2/2014-6527/21 md.) (Değişik:30/5/2019-7176/14 md.)

*(1) Jeotermal kaynak ve doğal minarelli su arama ve işletme faaliyetleri ile Devlet ve il yolları, otoyollar, demir yolları, havaalanı, liman, baraj, enerji tesisleri, maden, petrol, doğalgaz, su isale hatları gibi kamu yararı niteliği taşıyan ya da gerçek veya tüzel kişilere ait diğer yatırımların birbirlerini engellemesi, jeotermal kaynak ve doğal minarelli su arama ve işletme faaliyetlerinin yapılamaz hale gelmesi, yatırım için başka alternatif alanların bulunamaması durumunda, jeotermal kaynak ve doğal minarelli su arama ve işletme faaliyetleri ve yatırım ile ilgili karar, kamu yararı açısından yatırımların önceliği ve önemini tespit etmek üzere, ilgili Bakanlığın uygun görüşü alınarak Bakanlık tarafından verilir. **Bakanlık tarafından alınan bu kararlar, kamu yararı kararı yerine geçer.** Jeotermal kaynak ve doğal minarelli su arama ve işletme faaliyetinin yapılamaz hale geldiği alanın ruhsattan taksir edilmesine veya ruhsatın iptal edilmesine Bakanlık tarafından karar verilir.*

(2) Bakanlık veya Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğü tarafından gerekli görülmesi halinde hazırlatılan rapor, danışmanlık ücretleri, yapılacak tetkik ve incelemeler için gerekli yolluk, gündelik ve benzeri tüm harcamalar yatırımcı tarafından karşılanır. Ayrıca Bakanlık veya Maden

ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğü kararı ile faaliyeti kısıtlanan jeotermal kaynak ve doğal minarelli su arama ve işletme faaliyetleri yapanın veya yatırım sahibinin yatırım giderleri, lehine karar verilen tarafça tazmin edilir. Yatırım çakışması işlemleri nedeniyle Bakanlıkça veya Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğüne herhangi bir sebeple ödenmek zorunda kalınan tutar, lehine karar verilen tarafa rücu edilir.”

5. 16. maddesiyle 6004 sayılı Kanun’a eklenen geçici 7. madde şöyledir:

“GEÇİCİ MADDE 7- (Ek:30/5/2019-7176/16 md.)

“(1) Avrupa Birliği Başkanlığı Avrupa Birliği İşleri uzman ve uzman yardımcıları, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren altı ay içerisinde yazılı olarak talep etmeleri halinde, bir kereye mahsus olmak üzere düzenlenecek meslek memurluğu ya da konsolosluk ve ihtisas memurluğu geçiş sınavlarından yalnız birine, yaş sınırı hariç olmak üzere, bu Kanunda kayıtlı şartlar uyarınca girebilir.

(2) Sınav, bu maddenin yürürlüğe girmesinden itibaren bir yıl içerisinde bu Kanun ve Dışişleri Bakanlığı Sınav Yönetmeliği çerçevesinde Bakanlık tarafından yapılır.

(3) Geçiş sınavında başarılı olanlar, kıdemlerine denk düşecek şekilde, 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinde düzenlenen meslek memurları ile konsolosluk ve ihtisas memurlarına ilişkin 3 ve 4 sayılı listelerde yer alan 5 inci veya 6 ncı unvan grubuna atanır. Bu şekilde atananlardan, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihte mevcut statüsünde dokuz yıldan az kıdemi bulunanlar atama işlemi sonrasında toplamda dokuz yılı doldurduktan sonra başkatiplik sınavına girme hakkı kazanır; dokuz yıl ve daha fazla kıdemi bulunanlar ise meslek memurları ya da konsolosluk ve ihtisas memurları için düzenlenecek ilk başkatiplik sınavına girerler. Bu sınavda başarılı olanlar, 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinde düzenlenen meslek memurları ile konsolosluk ve ihtisas memurlarının unvanlarına ilişkin 3 ve 4 sayılı listelerde yer alan ve kıdemlerine denk düşen unvan grubuna atanırlar.”

6. 21. maddesiyle 2942 sayılı Kanun’a eklenen geçici 14. madde şöyledir:

“Geçici Madde 14- (Ek:30/5/2019-7176/21 md.)

*Kamulaştırma işlemleri tamamlanmamış veya kamulaştırması hiç yapılmamış olmasına rağmen 4/11/1983 tarihinden bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihe kadar fiilen kamu hizmetine ayrılan veya kamu yararına ilişkin bir ihtiyaca tahsis edilerek üzerinde tesis yapılan taşınmazlara veya kaynaklara kısmen veya tamamen veyahut irtifak hakkı tesis etmek suretiyle malikin rızası olmaksızın fiilî el konulması veya hukuki el atılması sebebiyle mülkiyet hakkından doğan taleplere dair bedel ve tazminata ilişkin davalarda verilen **mahkeme kararları kesinleşmedikçe icraya konulamaz. Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce, kesinleşmemiş mahkeme kararlarına dayanılarak başlatılan icra takipleri kesinleşmiş mahkeme kararı ibraz edilinceye kadar durdurulur.**”*

II. İLK İNCELEME

A. E.2019/89 Sayılı Başvuru Yönünden

1. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü hükümleri uyarınca Zühtü ARSLAN, Engin YILDIRIM, Hasan Tahsin GÖKCAN, Serdar ÖZGÜLDÜR, Recep KÖMÜRCÜ, Burhan ÜSTÜN, Hicabi DURSUN, Celal Mümtaz AKINCI, Muammer TOPAL, M. Emin KUZ, Kadir ÖZKAYA, Rıdvan GÜLEÇ, Recai AKYEL, Yusuf Şevki HAKYEMEZ, Yıldız SEFERİNOĞLU ve Selahaddin

MENTEŞ'in katılımlarıyla 19/9/2019 tarihinde yapılan ilk inceleme toplantısında dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine, yürürlüğü durdurma talebinin esas inceleme aşamasında karara bağlanmasına OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

B. E.2020/19 Sayılı Başvuru Yönünden

2. İçtüzük hükümleri uyarınca Zühtü ARSLAN, Hasan Tahsin GÖKCAN, Recep KÖMÜRCÜ, Serdar ÖZGÜLDÜR, Burhan ÜSTÜN, Engin YILDIRIM, Hicabi DURSUN, Celal Mümtaz AKINCI, Muammer TOPAL, M. Emin KUZ, Kadir ÖZKAYA ve Rıdvan GÜLEÇ'in katılımlarıyla 19/2/2020 tarihinde yapılan ilk inceleme toplantısında öncelikle uygulanacak kural sorunu görülmüştür.

3. Anayasa'nın 152. ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 40. maddelerine göre bir davaya bakmakta olan mahkeme, o dava sebebiyle uygulanacak bir kanunun veya Cumhurbaşkanlığı kararnamesinin hükümlerini Anayasa'ya aykırı görmesi hâlinde veya taraflardan birinin ileri sürdüğü aykırılık iddiasının ciddi olduğu kanısına varması durumunda bu hükümlerin iptalleri için Anayasa Mahkemesine başvurmaya yetkilidir. Ancak anılan maddeler uyarınca bir mahkemenin Anayasa Mahkemesine başvurabilmesi için elinde yöntemince açılmış ve mahkemenin görevine giren bir davanın bulunması ve iptali talep edilen kuralın da o davada uygulanacak olması gerekir. Uygulanacak kural ise bakılmakta olan davanın değişik evrelerinde ortaya çıkan sorunların çözümünde veya davayı sonuçlandırmada olumlu ya da olumsuz yönde etki yapacak nitelikte bulunan kurallardır.

4. Başvuru kararında 2942 sayılı Kanun'un geçici 14. maddesinin iptali talep edilmiştir. İtiraz konusu maddenin birinci cümlesinde kamulaştırmaz el atma nedeniyle mülkiyet hakkından doğan taleplere dair bedel ve tazminata ilişkin davalarda verilen mahkeme kararlarının kesinleşmedikçe icraya konulamayacağı hükme bağlanmış; ikinci cümlesinde ise bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce, kesinleşmemiş mahkeme kararlarına dayanılarak başlatılan icra takiplerinin kesinleşmiş mahkeme kararı ibraz edilinceye kadar durdurulacağı öngörülmüştür.

5. Bakılmakta olan dava ise kamulaştırmaz el atma nedeniyle açılmış bir davayı konu edinmeyip kesinleşmemiş mahkeme kararına dayanılarak başlatılmış icra takibine ilişkindir. Bu itibarla itiraz konusu kuralın icra takibi öncesi aşamayı düzenleyen birinci cümlesinin bakılmakta olan davada uygulanma imkânı bulunmamaktadır.

6. Açıklanan nedenle 4/11/1983 tarihli ve 2942 sayılı Kamulaştırma Kanunu'na 30/5/2019 tarihli ve 7176 sayılı Kanun'un 21. maddesiyle eklenen geçici 14. maddenin;

A. Birinci cümlesinin itiraz başvurusunda bulunan Mahkemenin bakmakta olduğu davada uygulanma imkânı bulunmadığından bu cümleye ilişkin başvurunun Mahkemenin yetkisizliği nedeniyle REDDİNE,

B. İkinci cümlesinin esasının incelenmesine,

OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

III. BİRLEŞTİRME KARARI

7. 4/11/1983 tarihli ve 2942 sayılı Kamulaştırma Kanunu'na 30/5/2019 tarihli ve 7176 sayılı Kanun'un 21. maddesiyle eklenen geçici 14. maddenin ikinci cümlesinin iptaline karar verilmesi talebiyle yapılan itiraz başvurusuna ilişkin E.2020/19 sayılı davanın aralarındaki hukuki irtibat nedeniyle E.2019/89 sayılı dava ile BİRLEŞTİRİLMESİNE, esasının kapatılmasına, esas

incelemenin E.2019/89 sayılı dosya üzerinden yürütülmesine 19/2/2020 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

IV. ESASIN İNCELENMESİ

8. Dava dilekçesi ile başvuru kararı ve ekleri, Raportör İsmail Emrah PERDECİOĞLU tarafından hazırlanan işin esasına ilişkin rapor, dava konusu kanun hükümleri, dayanılan Anayasa kuralları ve bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

A. Kanun'un 7. Maddesiyle 3213 Sayılı Kanun'un 47. Maddesine Eklenen Altıncı Fıkranın İncelenmesi

1. Anlam ve Kapsam

9. Dava konusu kural ile Maden Tetkik Arama Genel Müdürlüğünün (MTA), uhdesindeki ruhsatları bölerek aynı alan için Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğünden (MAPEG) birden fazla yeni ruhsat talep edebileceği, MAPEG tarafından MTA adına yeni ruhsatlar düzenlenebileceği hüküm altına alınmaktadır.

10. 3213 sayılı Kanun'un kuralın da yer aldığı 47. maddesinde MTA'nın anılan Kanun kapsamında göreceği hizmetler ve bundan doğan hakları düzenlenmektedir. Bu bağlamda dava konusu kuralda geçen MTA'nın "...uhdesindeki ruhsatlar..." ibaresinden 3213 sayılı Kanun'da düzenlenen hangi tip maden ruhsatının kastedildiğinin ortaya konması gerekmektedir.

11. 14/6/1935 tarihli ve 2804 sayılı Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü Kanunu ile kurulan MTA, günümüzde Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığına bağlı olarak faaliyetlerini yürüten bir kuruluştur. 2804 sayılı Kanun'un 2. maddesinde MTA'nın temel görevleri arasında ülkemizde işletmeye elverişli maden ve taş ocağı sahalarının bulunup bulunmadığını tespit etmek, işletilen maden ve taş ocaklarının kamu yararına daha uygun olarak işletilmesinin yollarını araştırmak, buna yönelik arama faaliyetleri, fennî ve jeolojik çalışmalar yapmak da sayılmaktadır.

12. Bu kapsamda MTA'nın madencilik alanındaki esas fonksiyonunun maden arama faaliyeti olduğu anlaşılmaktadır. Nitekim 3213 sayılı Kanun'un 47. maddesinin birinci fıkrasında, MTA'nın kendisinin yürüttüğü bir projeye bağlı olmak kaydıyla madencilik yapılabilecek tüm sahalarda ruhsat ya da izne gerek kalmaksızın arama faaliyetinde bulunabileceği belirtilmektedir. Dolayısıyla dava konusu kuralda yer alan "...uhdesindeki ruhsatlar..." ibaresinden MTA'nın bünyesindeki maden arama ruhsatlarının kastedildiği anlaşılmaktadır.

13. Bu çerçevede kural ile MTA, uhdesinde bulunan maden arama ruhsatlarını bölmeye yetkili kılınmış ancak ruhsatı bölünen alanda yeni ruhsatlar ihdas edilmesinde MAPEG yetkili olarak belirlenmiş ve yeni ruhsat talebinin kabul edilmesi hâlinde bu ruhsatların MTA adına düzenlenmesi hükme bağlanmıştır.

2. İptal Talebinin Gerekçesi

14. Dava dilekçesinde özetle; dava konusu kuralın amacının madencilik faaliyeti yapılabilmesi için gerekli Çevresel Etki Değerlendirmesi (ÇED) raporu alınmasının mümkün olmadığı durumlarda faaliyet ruhsatlarının bölünmek suretiyle parça parça ÇED raporu alınmasını sağlamak olduğu, böylece aynı alanda yürütülen madencilik faaliyetlerinin birbiriyle ilgisizmiş gibi değerlendirmeye tabi tutulup toplam çevresel etkilerin gözardı edileceği, aynı alanda birbirinden bağımsız birden fazla madencilik faaliyeti yapılmasının kaza riskinin artmasına ve hukuki uyumsuzlukların ortaya çıkmasına neden olacağı, kuralda ruhsat bölünmesinin hangi esaslara tabi

olduğunun ortaya konulmadığı belirtilerek kuralın Anayasa'nın 2., 13., 56. ve 168. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

3. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

15. Anayasa'nın 56. maddesinin birinci ve ikinci fıkralarında “*Herkes, sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkına sahiptir./ Çevreyi geliştirmek, çevre sağlığını korumak ve çevre kirlenmesini önlemek Devletin ve vatandaşların ödevidir*” hükümlerine yer verilmiştir. Buna göre çevrenin geliştirilmesi, çevre sağlığının korunması ve çevre kirlenmesinin önlenmesine yönelik tedbirleri almak devletin temel ödevlerindedir. Bu amaçla devlet, çevrenin korunmasını sağlamak için etkili bir hukuk düzeni oluşturmakla yükümlüdür.

16. Anayasa'nın 168. maddesinde “*Tabii servetler ve kaynaklar Devletin hüküm ve tasarrufu altındadır. Bunların aranması ve işletilmesi hakkı Devlete aittir. Devlet bu hakkını belli bir süre için, gerçek ve tüzelkişilere devredebilir. Hangi tabii servet ve kaynağın arama ve işletmesinin, Devletin gerçek ve tüzelkişilerle ortak olarak veya doğrudan gerçek ve tüzelkişiler eliyle yapılması, kanunun açık iznine bağlıdır. Bu durumda gerçek ve tüzelkişilerin uyması gereken şartlar ve Devletçe yapılacak gözetim, denetim usul ve esasları ve müeyyideler kanunda gösterilir.*” denilmektedir. Buna göre, tabii servetler ve kaynaklar kapsamında bulunan madenlerin aranması ve işletilmesi ile ilgili olarak gerçek ve tüzel kişilerin uyacakları koşulların, devletçe yapılacak gözetim, denetim usul ve esasları ile yaptırımların kanunda düzenlenmesi gerekmektedir.

17. Dava konusu kural ile ruhsatları MTA uhdesinde bulunan sahalarda MTA'nın talebi ve MAPEG'in onayı ile ve yine MTA adına yeni ruhsatlar düzenlenmesine imkân tanınmaktadır. Bu suretle düzenlenen ruhsatların bağlı olduğu alanlar, bölme işleminden önceki alana göre daha küçük yüz ölçüme sahip olacaktırlar. Böylece MTA uhdesinde bulunan arama ruhsatlarının bağlı olduğu alanların daha küçük yüz ölçümleri ile gerek maden arama ruhsatları olarak MTA'ya gerekse işletme ruhsatları olarak üçüncü kişilere madencilik faaliyetleri için tahsis edilebilmesi mümkün hâle gelmektedir.

18. Kuralın görüşüldüğü Plan ve Bütçe Komisyonunda “*Havza ve kuşak madenciliği yapmak üzere çok geniş kapsamlı bir alanda arama yapan MTA'nın bu alanların maden bulunan kısımlarında sondaj ve rezerv belirleme çalışmalarının tamamlandığı bölümünün hızlı bir şekilde ekonomiye kazandırılabilmesini sağlamak amacıyla uhdesindeki ruhsatların bölünebilmesine imkân tanındığı, ...*” şeklinde kurala ilişkin açıklamalarda bulunulmuştur.

19. Yasama sürecindeki bu açıklama gözönüne alındığında kural ile ruhsatları MTA uhdesinde bulunan sahalarda, MTA tarafından gerçekleştirilen arama faaliyetleri sırasında maden cevherinin tespit edilmesi durumunda bu tespit yapıldığı alanın ayrılarak kalan alan için MAPEG'in onayı ile ve yine MTA adına arama ruhsatının düzenlenmesine ve maden cevherinin tespit edildiği alan için işletme ruhsatı düzenlenerek bu alanın maden işletme faaliyetine açılmasına imkân sağlanmak istendiği anlaşılmaktadır.

20. 9/8/1983 tarihli ve 2872 sayılı Çevre Kanunu'nun 1. maddesinde, bu Kanun'un amacının bütün canlıların ortak varlığı olan çevrenin, sürdürülebilir çevre ve sürdürülebilir kalkınma ilkeleri doğrultusunda korunmasını sağlamak olduğu hükme bağlanmış; 10. maddesinde de gerçekleştirmeyi planladıkları faaliyetleri sonucu çevre sorunlarına yol açabilecek kurum, kuruluş ve işletmelerin ÇED raporu veya proje tanıtım dosyası hazırlamakla yükümlü oldukları belirtilmiştir.

21. Anılan Kanun'un 2. maddesine göre ÇED kavramı, gerçekleştirilmesi planlanan projelerin çevreye olabilecek olumlu ve olumsuz etkilerinin belirlenmesinde, olumsuz yöndeki

etkilerin önlenmesi ya da çevreye zarar vermeyecek ölçüde en aza indirilmesi için alınacak önlemlerin, seçilen yer ile teknoloji alternatiflerinin belirlenerek değerlendirilmesinde ve projelerin uygulanmasının izlenmesi ve kontrolünde sürdürülecek çalışmaları ifade etmektedir.

22. 3213 sayılı Kanun'un madencilik faaliyetinde izinlere ilişkin kuralların yer aldığı 7. maddesinde ÇED işlemlerinin, Çevre ve Orman Bakanlığı tarafından gerçekleştirileceği düzenlenmiştir. Anılan Bakanlık 10/7/2018 tarihli ve 30474 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan (1) numaralı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile Çevre ve Şehircilik Bakanlığı (Bakanlık) şeklinde yeniden teşkilatlanmıştır.

23. ÇED sürecine ilişkin usul ve esaslar, 2872 sayılı Kanun'a dayanılarak çıkarılan ve 25/11/2014 tarihli ve 29186 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan *Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliği*'nde düzenlenmiştir. Söz konusu Yönetmelik'e ekli listelerde ÇED uygulanması zorunlu olan projeler ile ÇED uygulanmasında seçme-eleme kriterlerinin dikkate alınacağı projeler tek tek sayılarak gösterilmiştir. Anılan Yönetmelik'in Ek-1 Listesi'nde sayılan projeler için ÇED raporu alınması zorunludur.

24. Yönetmelik'in Ek-2 Listesi'nde sayılan projeler için ise proje tanıtım dosyalarını Ek-4'te yer alan kriterler çerçevesinde inceleyen ve değerlendiren Bakanlık ÇED'in gerekli olup olmadığına karar vermektedir. Dolayısıyla bir projenin Ek-2 Listesi'nde yer almış olması tek başına o proje için ÇED yapılmaması sonucunu doğurmamakta, buna nihai olarak Bakanlık karar vermektedir. Bakanlık tarafından verilen bu türden kararlar da yargı denetimine tabidir.

25. Yönetmelik'in EK-1 Listesi'nin 27. sırasında madencilik projeleri yönünden geçerli olmak üzere hangi projeler için ÇED raporu alınmasının zorunlu olduğu gösterilmiştir. Bu kapsamda maden sahasının yüz ölçümü, madencilik faaliyetinin hacmi ve niteliği gözönünde bulundurulmuştur.

26. Yönetmelik'in Ek-2 Listesi'nin 49. sırasının (a) bendinde ise Ek-1 Listesi'nde yer almayan madenlerin çıkarılması ve 55. sırasında da maden arama projeleri seçme-eleme kriterine tabi tutulmuştur.

27. Anılan düzenlemeler gözetildiğinde dava konusu kuralla bir maden sahasının bölünerek ruhsatlandırılmasının mümkün hâle gelmesi nedeniyle yeni oluşacak ruhsatların bağlı olduğu sahanın yüz ölçümünün azalmasının bu ruhsatları ÇED sürecinin tamamen dışında bırakacağı söylenemez. Zira bölme işleminden önce yüzölçümünden dolayı Yönetmelik'in Ek-1 Listesi uyarınca ÇED raporu alınması zorunlu olan bir saha, bölünerek küçük ruhsatlara bağlanmış olsa dahi görece yüzölçümü küçük olan bu sahalar için seçme-eleme kriterleri uygulanacaktır. Bir başka deyişle bu küçük sahalar için ÇED raporu alınması ya da alınmaması bakımından Bakanlığın değerlendirme yapma zorunluluğu vardır. Bakanlığın bu konudaki kararına karşı da yargı yoluna gidilmesinde bir engel bulunmamaktadır.

28. Sonuç olarak MTA uhdesindeki ruhsatların bölünebilmesini ve bölünen alanlar için MAPEG'den yeni ruhsatlar talep edilebilmesini düzenleyen kuralda 3213 sayılı Kanun ve ilgili diğer mevzuat yönünden öngörülmüş herhangi bir istisna bulunmamaktadır.

29. Bu çerçevede kural ile gerçekleştirilecek ruhsat bölme işlemi sonrasında yeni ruhsat taleplerinin kabul edilmesinde yetkili makam yine kural uyarınca MAPEG ve dolayısıyla MAPEG'in bağlı olduğu Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığıdır. Anılan Kanun uyarınca Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığının ruhsatlandırma işlemlerine gerektiğinde kısıtlama getirme yetkisi bulunmakta, konuyla ilgili diğer bakanlıkların mevzuat gereği yapacakları inceleme ve denetimlerde ruhsat alanlarında mevzuata uygun çalışılmadığının tespiti hâlinde mevzuat çerçevesinde yapılacak

işlemlerin MAPEG'e bildirilmesi gerekmekte, çevre ve insan sağlığına zarar verdiği tespit edilen madencilik faaliyetleri gerekli önlemler alınmaya kadar durdurulabilmektedir. Zira tüm bu hususlar bölme işlemi sonrası düzenlenecek ruhsatlar bakımından da geçerliliğini sürdürmektedir.

30. Ayrıca madencilik faaliyetlerinin denetimine ilişkin düzenlemelerin bulunduğu Kanun'un 11. maddesinin; arama faaliyetinin usul ve esaslarının düzenlendiği 17. ve 18. maddelerin; işletme faaliyetinin usul ve esaslarının düzenlendiği 24. ve 29. maddelerin söz konusu ruhsatlar yönünden de dikkate alınması gerekliliği bulunmaktadır.

31. Söz konusu düzenlemeler uyarınca madencilik faaliyeti yapılan alana ilişkin ÇED kararlarının, mülkiyet ve gayri sıhhi müessese izinlerinin, işyeri açma ve çalışma ruhsatlarının ve diğer tüm izinlerin maden sahibi tarafından alınması suretiyle madencilik faaliyetlerine başlanabilecektir.

32. Bu itibarla bir sahada madencilik faaliyetlerinin gerçekleştirilebilmesi için 3213 sayılı Kanun ve ilgili diğer mevzuat hükümleri uyarınca öngörülen koşulların MTA uhdesindeki ruhsatların bölünmesi sonucu ortaya çıkacak yeni ruhsatlar bakımından da geçerli olacağı gözetildiğinde kuralın madencilik faaliyetlerinin yerine getirilmesinde ortaya çıkabilecek riskler bakımından gerekli tedbirlerin alınmasına ilişkin mevcut süreçlerin dışında değerlendirilebilecek bir durumu yaratmadığı anlaşılmaktadır.

33. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 56. ve 168. maddelerine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

Kuralın Anayasa'nın 2. maddesine de aykırı olduğu ileri sürülmüş ise de bu bağlamda belirtilen hususların Anayasa'nın 56. ve 168. maddeleri yönünden yapılan değerlendirmeler kapsamında ele alınmış olması nedeniyle Anayasa'nın 2. maddesi yönünden ayrıca bir inceleme yapılmasına gerek görülmemiştir.

Kuralın Anayasa'nın 13. maddesiyle ilgisi görülmemiştir.

B. Kanun'un 8. Maddesiyle 3213 Sayılı Kanun'un Değiştirilen Geçici 29. Maddesinin Bentlerini Bağlayan Hükümlerinin İncelenmesi

1. Anlam ve Kapsam

34. 3213 sayılı Kanun'un geçici 29. maddesinde madencilik sektöründe belirli kategorilerde faaliyet gösterenlere mevzuat değişikliğinden kaynaklanan maliyet artışlarından dolayı destek verilebilmesi imkânı tanınmaktadır. Anılan destek ise 22/5/2003 tarihli ve 4857 sayılı İş Kanunu'nun 41., 53. ve 63. maddelerinde 10/9/2014 tarihli ve 6552 sayılı Kanun'la yapılan değişiklikler ile 3213 sayılı Kanun'un ek 9. maddesiyle oluşan maliyet artışlarının karşılanması amacıyla yöneliktir.

35. 4857 sayılı Kanun'un 41., 53. ve 63. maddelerinde 6552 sayılı Kanun'la yapılan değişikliklerle yer altında maden işlerinde çalışan işçilere *zorunlu nedenlerle fazla çalışma ve olağanüstü hallerde fazla çalışma* durumları dışında fazla çalıştırma yaptırılmayacağı, zorunlu nedenlerle veya olağanüstü hâllerde fazla çalışma hâllerinde ise haftalık otuz altı saati aşan her bir saat fazla çalışma için verilecek ücretin normal çalışma ücretinin saat başına düşen miktarının yüzde yüzden az olmamak üzere arttırılması suretiyle ödeneceği, yer altı işlerinde çalışan işçilerin yıllık ücretli izin sürelerinin dörder gün artırılarak uygulanacağı ve yer altı maden işlerinde çalışan işçilerin çalışma sürelerinin günde en çok altı, haftada en çok otuz altı saat olduğu hükme bağlanmıştır. 41. ve 63. maddelerde 4/4/2015 tarihli ve 6645 sayılı Kanun'la yapılan değişiklik sonucunda ise yer altı maden işlerinde çalışan işçilerin günlük çalışma süreleri en çok yedi buçuk,

haftalık ise en çok otuz yedi buçuk saat olarak düzenlenmiş ve haftalık otuz yedi buçuk saati aşan her bir saat fazla çalışma için verilecek ücretin normal çalışma ücretinin saat başına düşen miktarının yüzde yüzden az olmamak üzere arttırılması suretiyle ödeneceği belirtilmiştir.

36. 3213 sayılı Kanun'un ek 9. maddesinde de anılan Kanun'un 2. maddesinde sayılan IV. Grup madenlerden *Linyit ve Taşkömürü* çıkarılan işyerlerinde, yer altında çalışan işçilere ödenecek ücret miktarının 4857 sayılı Kanun'un 39. maddesi uyarınca belirlenen asgari ücretin iki katından az olamayacağı öngörülmüştür.

37. Bu kapsamda geçici 29. madde ile yer altındaki maden işlerinde faaliyet gösteren kamu kurum ve kuruluşlarının yer altındaki maden işlerine ilişkin 11/9/2014 tarihi itibarıyla, 5/1/2002 tarihli ve 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu kapsamında devam eden sözleşmelere ve 3213 sayılı Kanun kapsamındaki rödovans sözleşmesi ile çalışan rödovansçılara, anılan Kanun'un 2. maddesinde sayılan IV. Grup madenlerden *Linyit ve Taşkömürü* çıkaran özel hukuk gerçek ve tüzel kişilerinin ruhsat sahibi olarak işlettikleri yer altı maden işletmeleri ile kamu kurum ve kuruluşlarının iştiraklerinin 11/9/2014 tarihinden önce sözleşmeye bağlanarak işlettikleri yer altı maden işletmelerinde çalışan rödovansçılara maliyet artışı desteği verilebileceği kurala bağlanmıştır.

38. Bu çerçevede yine anılan maddede destek tutarlarının belirlenmesinde kömür fiyatlarındaki değişimin de dikkate alınabileceği, bu desteklerin MAPEG bünyesine konulan ödeneklerden karşılanacağı, maliyet artışlarının karşılanmasına ilişkin usul ve esaslar ile bu usul ve esasların uygulanma süresinin Cumhurbaşkanınca belirleneceği düzenlenmiştir.

39. Söz konusu maddenin bentlerini bağlayan; hangi amaçla destek verilebileceğini, destek tutarları belirlenirken kömür fiyatlarının değişiminin de dikkate alınabileceğini, bu desteklerin MAPEG bütçesine konulan ödeneklerden karşılanacağını, maliyet artışlarının karşılanmasına ilişkin usul ve esaslar ile bu usul ve esasların uygulanma süresinin Cumhurbaşkanınca belirleneceğini düzenleyen hükümleri dava konusu kuralları oluşturmaktadır.

2. İptal Talebinin Gerekçesi

40. Dava dilekçesinde özetle; 3213 sayılı Kanun'un geçici 29. maddesinin 2014 yılında Soma'da meydana gelen maden kazasından sonra 4857 sayılı Kanun'da yapılan değişikliklerin getirdiği maliyet artışlarının karşılanabilmesi için ilk olarak 2015 yılında ihdas edildiği, 7176 sayılı Kanun'la anılan maddede yapılan değişiklik ile uygulama yönünden belirliliğin sağlanamadığı, değişiklikten önceki durumun aksine maliyet artış desteğinin verilir verilmeyeceğinin dahi net olmadığı, bu konuda Cumhurbaşkanı'na kapsam ve sınırları belirsiz bir yetkinin tanındığı, bu durumun keyfiliğe neden olduğu ve hukuk devleti ilkesiyle bağdaşmadığı belirtilerek kuralların Anayasa'nın 2. maddesine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

3. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

41. Anayasa'nın 2. maddesinde belirtilen hukuk devletinin temel unsurlarından biri belirliliktir. Belirlilik ilkesi uyarınca yasal düzenlemelerin hem kişiler hem de idare yönünden herhangi bir duraksamaya ve kuşkuya yer vermeyecek şekilde açık, net, anlaşılır, uygulanabilir ve nesnel olması, ayrıca kamu otoritelerinin keyfi uygulamalarına karşı koruyucu önlem içermesi gerekir. Sadece yasal belirliliği değil daha geniş bir anlamda hukuki belirliliği de ifade eden bu ilke bu anlamıyla esasen bir hukuk normunun uygulanmasıyla ortaya çıkacak sonuçların o hukuk düzeninde öngörülebilir olmasını ortaya koymaktadır.

42. Dava konusu kurallarda yukarıda açıklanan yasal değişikliklerden kaynaklanan maliyet artışlarının karşılanması için madencilik faaliyeti ile uğraşan ve maliyet artışından etkilenenlere destek verilebileceği, bu desteğin tutarı belirlenirken kömür fiyatlarındaki değişimin de dikkate alınabileceği, söz konusu desteklerin MAPEG bütçesine konulan ödenekten karşılanacağı ve desteğin usul ve esasları ile bu usul ve esasların uygulanma süresinin Cumhurbaşkanınca belirleneceği öngörülmüştür.

43. Kurallar, maliyet artışının karşılanması için destek verilmesi yönünden kesin bir hüküm içermemektedir. Ancak kurallarda, desteğin usul ve esasları ile bu usul ve esasların uygulanma süresinin Cumhurbaşkanınca belirleneceği belirtilmektedir. Dolayısıyla kurallar, söz konusu desteğin Cumhurbaşkanı tarafından belirlenecek usul ve esaslara uygun olması durumunda verilmesini öngörmektedir.

44. Kurallarda, destek verilebilecek durumların açık ve net olarak belirtildiği görülmektedir. Ayrıca kurallarda destek tutarının belirlenmesinde takdiri olarak kullanılacak bir ölçüte yer verilmekle birlikte desteklerin hangi kaynaktan karşılanacağı da gösterilmiştir.

45. Bu kapsamda kurallarda desteklerin karşılanabilmesi için bütçesine ödenek konulacak kuruluş olarak MAPEG'in belirlendiği görülmektedir. 15/7/2018 tarihli ve 30479 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan (4) numaralı Bakanlıklara Bağlı, İlgili, İlişkili Kurum ve Kuruluşlar ile Diğer Kurum ve Kuruluşların Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin 768. maddesinin (h) bendinde "...*tabii kaynak üretim ve iç/dış ticaretine ilişkin politikaların, teşviklerin ve Devlet desteklerinin belirlenmesi için gerekli önerilerde bulunmak,...*" adı geçen kuruluşun görev ve yetkileri arasında sayılmıştır. Bu itibarla dava konusu kurallar ile öngörülen desteğin verilmesinin usul ve esaslarının belirlenmesi ve bunların uygulanacağı sürelerin tespit edilmesinde Cumhurbaşkanı'nın bu alanda teknik ve uzmanlaşmış bir kuruluş olarak MAPEG'in önerilerini değerlendireceği sonucuna varılmaktadır.

46. Tüm bu hususlar gözetildiğinde dava konusu kuralların belirsiz olduğu söylenemez.

47. Anayasa'nın 2. maddesiyle güvence altına alınan hukuk devleti olmanın gereklerinden bir diğeri kanunların kamu yararının sağlanması amacıyla yönelik olması, genel, objektif, adil kurallar içermesi ve hakkaniyet ölçütlerini gözetmesidir. Bununla birlikte Anayasa'ya uygunluk denetiminde, kanun koyucunun kamu yararı anlayışının isabetli olup olmadığı değil incelenen kuralın kamu yararı dışında belli bireylerin ya da grupların çıkarları gözetilerek yasalaştırılmış olup olmadığı incelenmektedir. Buna göre bir kuralın Anayasa'ya aykırılık sorunu çözümlenirken kamu yararı konusunda Anayasa Mahkemesinin yapacağı inceleme yalnızca kanunun kamu yararı amacıyla yapıp yapılmadığının denetimiyle sınırlı olmaktadır.

48. Dava konusu kurallar ile gerek 4857 sayılı Kanun'da yapılan değişiklikler gerekse 3213 sayılı Kanun'a eklenen ek 9. madde sonrasında, madencilik faaliyetlerinde yaşanan maliyet artışının ilgililere verilecek mali destek ile dengelenmesinin amaçlandığı anlaşılmaktadır. Ayrıca kuralların anılan düzenlemeler ile artan maliyetlerin karşılanabilmesi amacıyla maden ocağı işletenlerin, iş sağlığı ve güvenliği gereği almaları gereken tedbirlerde bir kısıtlamaya gitmelerinin önüne geçilmesini hedeflediği görülmektedir. Bu itibarla kuralların kamu yararı dışında başka bir amaç güttükleri de söylenemez.

49. Açıklanan nedenlerle kural Anayasa'nın 2. maddesine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

C. Kanun'un 10. Maddesiyle 3213 Sayılı Kanun'a Eklenen Geçici 44. Maddede Yer Alan "...buluculuk hakkı..." İbaresinin İncelenmesi

1. Anlam ve Kapsam

50. 3213 sayılı Kanun'un geçici 44. maddesinde, 28/2/2019 tarihinden önce MTA tarafından hazırlanan kaynak veya rezerv raporları olan madenler için bu maddenin yayımı tarihinden itibaren altı ay içinde MAPEG'e başvurulması hâlinde MTA'ya *buluculuk hakkı* verileceği düzenlenmiştir. Anılan maddede yer alan "...*buluculuk hakkı*..." dava konusu kuralı oluşturmaktadır.

51. Buluculuk, 3213 sayılı Kanun'un 3. maddesinde "*Herhangi bir ruhsat döneminde bir kaynak veya rezervin ulusal maden kaynak ve rezerv raporlama koduna göre hazırlanmış rapor sonucunda ortaya çıkartılması.*" olarak tanımlanmıştır.

52. Anılan Kanun'un 15. maddesinde ise *buluculuk hakkı* açıklanmış ve bu hakka ilişkin düzenlemelere yer verilmiştir. Söz konusu maddenin birinci fıkrasında maden arama ve/veya işletme ruhsatı sahiplerinin Ulusal Maden Kaynak ve Rezerv Raporlama Koduna göre hazırladıkları teknik raporlar aracılığıyla, kaynak veya maden olarak bildirdikleri madenlerin bulucusu sayılacakları, bu hakkı talep eden ruhsat sahiplerine buluculuk belgesi verileceği öngörülmüştür. Yine anılan maddenin üçüncü fıkrasında buluculuk hakkının hangi ölçütlere göre hesaplanacağı gösterilmiştir. Bu düzenlemeler çerçevesinde buluculuk hakkının buluculuğa konu madenin bulucusu dışında bir başkası tarafından işletilmesi hâlinde işleten kişi tarafından buluculuk hakkı sahibine ödenmesi gereken bedel olduğu anlaşılmaktadır.

53. Dava konusu kural 28/2/2019 tarihinden önce hazırlanan kaynak veya rezerv raporları olan madenler için maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren altı ay içinde MAPEG'e başvurulması hâlinde MTA'ya buluculuk hakkının verileceğini öngörmek suretiyle belirtilen tarihten önce hazırlanmış kaynak veya rezerv raporları olan madenler için Ulusal Maden Kaynak ve Rezerv Raporlama Koduna göre hazırlanmış teknik raporlar olmaksızın buluculuk hakkının ödenmesini sağlamaktadır.

2. İptal Talebinin Gerekçesi

54. Dava dilekçesinde özetle; kural ile MTA'ya gerekli şartları taşımayan bazı alanlar için istisnai olarak buluculuk hakkının tanındığı, bu istisnanın soyut ve genel olmaktan ziyade somut bir alan için verildiği kuşkusunun bulunduğu, kuralın hukuk devletinin temel unsurlarından olan hukuki belirlilik ve öngörülebirlilik koşullarını taşımadığı, MTA'nın buluculuk hakkına sahip olma bakımından diğer kamu kurumları ve gerçek ve tüzel kişiler ile aynı konumda bulunduğu, bu itibarla bu konuda MTA'ya ayrıcalık tanınmasının meşru ve haklı bir nedene dayanmadığı belirtilerek kuralın Anayasa'nın 2. ve 10. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

3. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

55. 2804 sayılı Kanun'la kurulmuş bulunan MTA, alanında ticari amaç gütmeyen Anayasa hükmü gereği kamu malı niteliğinde olan madenlerin aranması ve işletilebilir maden cevherlerinin kamuya kazandırılması amacıyla faaliyetlerini sürdüren tek kamu kurumudur.

56. Nitekim 3213 sayılı Kanun'un MTA'nın hizmetlerinin ve bu hizmetlerden doğan haklarının düzenlendiği 47. maddesinin beşinci fıkrasında yer alan, MTA tarafından buluculuk hakkı kazanılan maden ruhsat sahalarının, bedeli karşılığında ihtisaslaşmış devlet kuruluşları ile bunların bağlı ortaklıklarına Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı onayı ile devredilebileceğine ilişkin düzenleme de MTA'nın kamu yararını öne alarak faaliyetlerini yürüten bir kuruluş olarak öngörüldüğünü göstermektedir.

57. Yine anılan maddenin dördüncü fıkrasında MTA'nın arama ruhsatı olarak bulduğu madenler için 15. maddeye göre buluculuk hakkını kazanacağı, arama ruhsat süresi sonuna kadar

MAPEG'e devredilen bu ruhsatların 30. maddeye göre ihale edileceği ve ihale sonucu elde edilen gelirin %50'sinin MTA'ya kaynak geliri olarak aktarılacağı düzenlenmiştir. Böylece maliyetlerin görece yüksek olduğu madencilik alanında faaliyet yürüten MTA'ya ekonomik kaynak yaratılmasının sağlanmaya çalışıldığı görülmektedir.

58. Dava konusu kural ile 28/2/2019 tarihinden önce MTA tarafından hazırlanan kaynak veya rezerv raporları olan madenler bakımından buluculuk hakkı verilmesi için Ulusal Maden Kaynak ve Rezerv Raporlama Koduna göre hazırlanan teknik raporlar ile kaynak veya rezerv olarak bildirilme koşulunun aranmaması suretiyle MTA lehine istisnanın öngörüldüğü açıktır. Ancak yukarıda değinilen MTA'nın hukuki statüsü ve faaliyetlerinin niteliği gözetildiğinde kuralın, MTA'nın önceki dönemde başlayan arama faaliyetleri için sarf etmiş olduğu ve kamu kaynaklarının tüketilmesi olarak değerlendirilebilecek bilimsel emek ve mali harcamaların atıl kalmamasını amaçladığı, bunun da belirli bir süre içinde başvurma şartına bağlandığı anlaşılmaktadır.

59. Bu bağlamda 3213 sayılı Kanun'da esasları düzenlenen buluculuk hakkı yönünden, bu hakkın elde edilmesinde Kanun ile ihdas edilen ek şartın uygulanması bağlamında, belirli bir dönemle sınırlı olmak ve belirli bir sürede başvuruda bulunulması kaydıyla MTA'ya sınırlı bir muafiyet tanıyan kuralın belirsiz ve öngörülemez olduğu, kamu yararı dışında başka bir amaç güttüğü söylenemez.

60. Anayasa'nın 10. maddesinde "*Herkes, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasî düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir./ Kadınlar ve erkekler eşit haklara sahiptir. Devlet, bu eşitliğin yaşama geçmesini sağlamakla yükümlüdür. Bu maksatla alınacak tedbirler eşitlik ilkesine aykırı olarak yorumlanamaz./ Çocuklar, yaşlılar, özürlüler, harp ve vazife şehitlerinin dul ve yetimleri ile malul ve gaziler için alınacak tedbirler eşitlik ilkesine aykırı sayılmaz./ Hiçbir kişiye, aileye, zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınamaz./ Devlet organları ve idare makamları bütün işlemlerinde kanun önünde eşitlik ilkesine uygun olarak hareket etmek zorundadırlar.*" denilmek suretiyle kanun önünde eşitlik ilkesine yer verilmiştir.

61. Anayasa'nın anılan maddesinde belirtilen kanun önünde eşitlik ilkesi hukuksal durumları aynı olanlar için söz konusudur. Bu ilke ile eylemli değil hukuksal eşitlik öngörülmüştür. Eşitlik ilkesinin amacı; aynı durumda bulunan kişilerin kanunlar karşısında aynı işleme bağlı tutulmalarını sağlamak, kişilere ayırım yapılmasını ve ayrıcalık tanınmasını önlemektir. Bu ilkeyle, aynı durumda bulunan kimi kişi ve topluluklara ayrı kurallar uygulanarak kanun karşısında eşitliğin ihlali yasaklanmıştır. Kanun önünde eşitlik, herkesin her yönden aynı kurallara bağlı tutulacağı anlamına gelmez. Durumlarındaki özellikler, kimi kişiler ya da topluluklar için değişik kuralları ve uygulamaları gerektirebilir. Aynı hukuksal durumlar aynı, ayrı hukuksal durumlar farklı kurallara bağlı tutulursa Anayasa'da öngörülen eşitlik ilkesi zedelenmez.

62. Madencilik sektöründe yer alan gerçek veya tüzel kişiler arasında buluculuk hakkının kazanılması bakımından MTA lehine bir istisna öngörülmesi durumuna ilişkin olarak eşitlik ilkesi yönünden yapılacak anayasallık denetiminde öncelikle Anayasa'nın 10. maddesi çerçevesinde aynı ya da benzer durumda bulunan kişilere farklı muamelenin mevcut olup olmadığı tespit edilmeli, bu bağlamda aynı ya da benzer durumdaki kişiler arasında farklılık gözetilip gözetilmediği belirlenmelidir. Yapılacak bu belirlemenin ardından ise farklı muamelenin nesnel ve makul bir temele dayanıp dayanmadığı ve ölçülü olup olmadığı hususları irdelenmelidir. Ölçülülük ilkesi, amaç ve araç arasında hakkaniyete uygun bir dengenin bulunması gereğini ifade eder. Diğer bir ifadeyle bu ilke, farklı muamelenin öngörülen objektif amaç ile orantılı olmasını gerektirmektedir.

63. Bu bağlamda gösterilen faaliyetin alanı ve niteliği bakımından madencilik sektöründe iş gören gerçek ve tüzel kişiler ile MTA'nın karşılaştırma yapılmaya müsait olacak şekilde benzer durumda oldukları söylenebileceğinden kuralla bunlar arasında bir farklılık yaratıldığı söylenebilir.

64. Yukarıda değinildiği üzere MTA gerek kuruluşu gerek hukuki yapısı gerekse faaliyetlerini sürdürürken gözettiği öncelik ve kullandığı kaynaklar itibarıyla madencilik sektöründe iş gören diğer gerçek veya tüzel kişilerden farklı bir konumdadır. MTA, doğrudan kamu kaynaklarını kullanarak faaliyette bulunmakta ve devlet otoritesine tabi olarak ticari amaç gütmeksizin hizmet görmektedir. Bu çerçevede MTA'nın anılan özellikleri gözetildiğinde MTA'nın buluculuk hakkı kazanmasına ilişkin koşullarda farklılık yaratılmasının nesnel ve makul bir nedene dayanmadığı söylenemez.

65. Öte yandan 3213 sayılı Kanun ile öngörülen sistemde maden arama faaliyetinin yapılması ve buluculuk hakkının elde edilmesi Kanun'da gösterilen şartların dışında herhangi bir kısıtlamaya tabi tutulmamıştır. Buna göre sadece dava konusu kural ile kendisine muafiyet tanınmış MTA değil, Kanun'da gösterilen diğer şartları sağlayan tüm gerçek veya tüzel kişiler maden arama faaliyeti yapabilmekte ve buluculuk hakkı elde edebilmektedir. Buna göre buluculuk hakkının kazanılmasına ilişkin koşullarda anılan farklılığın öngörülmesiyle güdülen amaç ile kuralla öngörülen araç arasında uygun bir dengenin kurulduğu, zira kuralla getirilen söz konusu farklılığın öngörülme amacına göre madencilik faaliyetinde bulunan diğer gerçek ve tüzel kişilere aşırı bir külfet yüklediği anlaşılmaktadır. Bu itibarla kuralda eşitlik ilkesine aykırı bir yönün bulunmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

66. Açıklanan nedenlerle kural Anayasa'nın 2. ve 10. maddelerine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

Ç. Kanun'un 14. Maddesiyle 5686 Sayılı Kanun'un Değiştirilen Ek 1. Maddesinin (1) Numaralı Fıkrasının İkinci Cümlesinin İncelenmesi

1. İptal Talebinin Gereçesi

67. Dava dilekçesinde özetle; dava konusu kuralın yer aldığı fıkranın değişiklikten önceki hâlinde aynı alanda yatırım çakışmasının bulunması durumunda hangi yatırıma öncelik verileceğine karar verme yetkisinin bir kurula verilmiş olduğu, değişiklikle bu yetkinin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığına (Bakanlık) tanındığı, kural uyarınca Bakanlığın bu konuda alacağı kararın kamu yararı kararı yerine geçeceği, bu bağlamda arama ve sondaj faaliyetleri için irtifak tesisinin veya kamulaştırma yapılmasının gerektiği hâllerde Bakanlığın almış olduğu kamu yararı kararına dayanılarak işlem yapılacağı, bu karara karşı ise Danıştayda dava açılacağı, bu durumun taşınmazı üzerinde irtifak tesis edilen ya da kamulaştırma yapılan kişilerin dava açma haklarını kısıtlayacağı, bu konuda açılmış bir davada da Bakanlığın somut bir taşınmaz üzerinde irtifak hakkının kurulması ya da somut taşınmazın kamulaştırılması yönünde bir karar almamış olması nedeniyle davacıların haklarını korumalarının ve iddialarını ortaya koyabilmelerinin oldukça zorlaşacağı belirtilerek kuralın Anayasa'nın 36. maddesine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

2. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

68. 5686 sayılı Kanun'un ek 1. maddesinin (1) numaralı fıkrasının birinci cümlesinde jeotermal kaynak ve doğal mineralli su arama ve işletme faaliyetleri ile devlet ve il yolları, otoyollar, demir yolları, havaalanı, liman, baraj, enerji tesisleri, maden, petrol, doğalgaz, su isale hatları gibi kamu yararı niteliği taşıyan ya da gerçek veya tüzel kişilere ait diğer yatırımların birbirlerini engellemesi, jeotermal kaynak ve doğal mineralli su arama ve işletme faaliyetlerinin yapılamaz hâle gelmesi, yatırım için başka alternatif alanların bulunamaması durumunda jeotermal kaynak ve doğal

mineralli su arama ve işletme faaliyetleri ve yatırım ile ilgili kararın, kamu yararı açısından yatırımların önceliği ve önemini tespit etmek üzere ilgili bakanlığın görüşü alınarak Bakanlık tarafından verileceği belirtilmiştir. Dava konusu ikinci cümlede ise Bakanlık tarafından alınan bu kararların kamu yararı kararı yerine geçeceği öngörülmüştür.

69. Anayasa'nın 36. maddesiyle güvence altına alınan hak arama hürriyetinin temel unsurlarından biri de mahkemeye erişim hakkıdır. Mahkemeye erişim hakkı, hukuki bir uyuşmazlığın bu konuda karar verme yetkisine sahip bir mahkeme önüne götürülmesi ve verilen kararın uygulanması hakkını da kapsar. Bu hak, devlete etkili yargısal başvuru yolu oluşturma ödevi yüklemektedir. Kişinin uğradığı bir haksızlığa veya zarara karşı kendisini savunabilmesinin ya da maruz kaldığı haksız bir uygulama veya işleme karşı haklılığını ileri sürüp kanıtlayabilmesinin, zararını giderebilmesinin en etkili ve güvenceli yolu yargı mercileri önünde dava hakkını kullanabilmesidir. Kişilere yargı mercileri önünde dava hakkının tanınması hak arama hürriyetinin ön koşulunu oluşturur.

70. Dava konusu kuralda genel olarak yatırım çakışması hâlinde hangi yatırıma öncelik verileceği konusunda Bakanlığın alacağı kararların kamu yararı kararı yerine geçeceği hükme bağlanmıştır. Kuralda bu kararlara ilişkin herhangi bir yargısal muafiyet bulunmamaktadır. Bu itibarla anılan kararlardan etkilendiğini ve kararlarda kamu yararı bulunmadığını ileri sürenlerce ilgili usul kurallarına uygun olmak kaydıyla dava açılmasında herhangi bir engel bulunmamaktadır.

71. Öte yandan kuralda, kamu yararı kararının Bakanlık tarafından alınacağına öngörülmesi nedeniyle bu karara karşı davanın Danıştay nezdinde açılması gerekecektir. Nitekim 6/1/1982 tarihli ve 2575 sayılı Danıştay Kanunu'nun 24. maddesinde Danıştayın ilk derece mahkemesi olarak bakanlıklar ile kamu kuruluşları veya kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarınca çıkarılan ve ülke çapında uygulanacak düzenleyici işlemlere karşı açılacak davaları karara bağlayacağı hükmü bulunmaktadır. Dolayısıyla Bakanlıkça hangi yatırıma öncelik verileceğine ilişkin karara ilişkin olan kamu yararı kararına karşı dava açılması hâlinde bu dava ilk derece mahkemesi olarak Danıştayda görülecektir. Danıştayın ilk derece mahkemesi olarak göreceği bu davada verilecek karara karşı da yine 2575 sayılı Kanun'un 23. maddesine göre kanun yoluna başvurulması mümkündür.

72. Bu açıklamalar çerçevesinde dava konusu kuralın kişilerin Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan hak arama hürriyetini ve dolayısıyla mahkemeye erişim hakkını kısıtlayan bir yönü bulunmadığı anlaşılmaktadır.

73. Diğer yandan kuralla öngörülen kamu yararı yerine geçen Bakanlık kararının yatırımların çakışması hâlinde hangi yatırıma öncelik tanınacağına belirlenmesine ilişkin olduğu, kamulaştırma veya idare lehine irtifak hakkının tesis edilmesi durumlarında alınması gereken kamu yararı kararının kuralın öngördüğü kamu yararı kavramından farklı olarak 4/11/1983 tarihli ve 2942 sayılı Kamulaştırma Kanunu uyarınca alınan bir karar olduğu gözetildiğinde kuralın, taşınmazı üzerinde kamulaştırma yapılan veya irtifak hakkı tesis edilen malikin iddialarının yargı makamı önünde ileri sürülmesini ve incelenmesini zorlaştıracak bir yönü de bulunmamaktadır.

74. Açıklanan nedenlerle kural Anayasa'nın 36. maddesine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

D. Kanun'un 16. Maddesiyle 6004 sayılı Kanun'a eklenen Geçici 7. Maddenin (1) Numaralı Fıkrasının İncelenmesi

1. İptal Talebinin Gerekçesi

75. Dava dilekçesinde özetle; diplomatik memuriyet alımına ilişkin süreçlerden geçmeksizin başka bir alanda uzman olan kişilerin bir kereye mahsus olmak üzere diplomatik kariyer memuriyetine alınmalarına imkân tanınmasının kamu yararı amacı taşımadığı, bu durumun iş barışını ciddi şekilde tehdit edeceği ve hukuki öngörülebilirliği ortadan kaldıracığı, kuralın yetkinliği ve tecrübesi olmayan kişilerin diplomatik unvanlar olarak ülkeyi temsil etmelerine neden olmak suretiyle ulusal çıkarlara zarar vereceği, Avrupa Birliği İşleri uzmanı ve uzman yardımcısı kadrolarında çalışanların meslek memurluğu sınavlarına katılmalarının önünde herhangi bir engelin bulunmadığı, bu nedenle dava konusu kuralın herhangi bir kamusal ihtiyacı karşılamadığı, bir defa uygulanması öngörülmek suretiyle kanunların genelliği ilkesinin de zedelendiği, bu durumun ayrıca eşitsiz bir uygulamanın önünü açtığı, Avrupa Birliği İşleri (AB) uzman ve uzman yardımcıları ile diğer kişilerin arasında kamu görevine girme, özellikle de diplomatik kariyer mesleğine girme açısından herhangi bir farklılığın bulunmamasına karşın kural ile AB İşleri uzman ve uzman yardımcıları lehine belli bir farklılık yaratıldığı belirtilerek kuralın Anayasa'nın 2. ve 10. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

2. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

76. Dava konusu kuralda Avrupa Birliği Başkanlığı AB İşleri uzman ve uzman yardımcılarının kuralın yer aldığı maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren altı ay içinde yazılı olarak talep etmeleri hâlinde, yaş sınırına tabi olmadan, bir kereye mahsus olmak üzere düzenlenecek meslek memurluğu ya da konsolosluk ve ihtisas memurluğu geçiş sınavlarından yalnızca birine, yaş sınırı hariç olmak üzere, 6004 sayılı Kanun'da kayıtlı şartlar uyarınca girebilecekleri öngörülmektedir.

77. Meslek memurluğu ile konsolosluk ve ihtisas memurluğuna ilişkin şartlar 6004 sayılı Kanun'un "*Bakanlık personeli*" başlıklı 10. maddesinde düzenlenmiştir. Bu kapsamda anılan maddede meslek memuru olabilmek için "*657 sayılı Kanunun 48 inci maddesinde sayılan şartlar ile Bakanlıkça açılan yarışma sınavına ilişkin yönetmelikle belirlenen diğer şartlar saklı kalmak üzere, yurt içindeki üniversitelerin veya diploma denkliği Yükseköğretim Kurulu tarafından onaylanmış olmak kaydıyla yabancı üniversitelerin en az dört yıllık lisans eğitimi veren fakültelerinin uluslararası ilişkiler, siyaset bilimi, kamu yönetimi, tarih, sosyoloji, halkla ilişkiler ve tanıtım, psikoloji, çalışma ekonomisi, iktisat, işletme, maliye ve finans bölümleri ile bu bölümlerden herhangi birinin müfredatında yer alan derslerin en az %80'ine sahip olan diğer bölümlerden veya hukuk fakültelerinden mezun olmak ya da üniversitelerin sosyal bilimler alanında veya mühendislik fakültelerinde en az dört yıllık lisans eğitimi yapmış olup, uluslararası ilişkiler, siyaset bilimi, kamu yönetimi, hukuk ve iktisat alanlarında lisansüstü eğitim yapmış olmak gerekir.*" hükmü bulunmaktadır. Ayrıca anılan maddede meslek memurluğu sınavının yapıldığı yılın ocak ayının birinci günü itibarıyla otuz beş yaşının doldurulmamış olması şartı yer almaktadır.

78. Maddede konsolosluk ve ihtisas memurluğu için ise "*Konsolosluk ve ihtisas memuru olabilmek için, 657 sayılı Kanunun 48 inci maddesinde sayılan şartları taşımanın yanı sıra usul ve esasları yönetmelikle düzenlenen Bakanlıkça açılan yarışma sınavında başarılı olmak gerekir.*" şartı yer almaktadır. Yine aynı madde uyarınca konsolosluk ve ihtisas memurluğu sınavının yapıldığı yılın ocak ayının ilk günü itibarıyla otuz beş yaşının doldurulmamış olması şartı aranmaktadır.

79. Dava konusu kuralın kapsamında yer alan Avrupa Birliği Başkanlığı AB İşleri uzmanlığı ile uzman yardımcılığı mesleğinin ilk olarak mülga 27/6/2000 tarihli ve 4587 sayılı Avrupa Birliği Genel Sekreterliği Teşkilât ve Görevleri Hakkında Kanun'da *Avrupa Birliği uzmanı ve uzman yardımcısı* ismiyle düzenlendiği görülmektedir. Söz konusu mesleğin bağlı olduğu idari teşkilatın yapısında yıllar içinde değişiklikler meydana gelmiş ve anılan idari yapı son olarak (4) numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin 57. ila 65. maddelerinde Avrupa Birliği Başkanlığı adıyla

Dışişleri Bakanlığının bağlı kuruluşu olarak yeniden teşkilatlanmış ve tüm bu süreç boyunca anılan meslek varlığını sürdürmüştür.

80. Bu doğrultuda AB İşleri uzmanı ve uzman yardımcılığı mesleklerinin giriş şartları bakımından da çeşitli düzenlemeler yapılmıştır. Bu kapsamda şu an görev yapan anılan personelin önce mülga 4587 sayılı Kanun'da, ardından mülga 24/6/2009 tarihli ve 5916 sayılı Avrupa Birliği Genel Sekreterliği Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun'da, sonrasında mülga 3/6/2011 tarihli ve 634 sayılı Avrupa Birliği Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'de ve son olarak (4) numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nde öngörülen şartları yerine getirmek suretiyle Avrupa Birliği Başkanlığı bünyesinde istihdam edildikleri görülmektedir.

81. Bu kapsamda süreç boyunca mesleğe giriş şartlarında sınırlı sayılabilecek değişiklikler yapılmış olup söz konusu düzenlemelerin tamamında özel yarışma sınavında başarılı olmak ve dört yıllık lisans eğitimi veren fakültelerden mezun olmak şartları aranmaya devam edilmiştir. (4) numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi dönemine kadar belirli bir seviyede yabancı dil bilmek de aranan bir diğer şarttır.

82. Ayrıca mülga 4587 sayılı Kanun'da AB uzman ve uzman yardımcılarının, Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne üyelik sürecinde Dışişleri Bakanlığınca yürütülen dış ilişkilerin koordinasyonu ve katılım müzakereleri dâhil tüm dış temas ve müzakereler çerçevesinde görev yürüteceği belirtilen Avrupa Birliği Genel Sekreterliğinin, bu görevinin yürütülmesinin sağlanması için istihdam edilecekleri belirtilmiş; mülga 5916 sayılı Kanun ile mülga 634 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'de ve son olarak (4) numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nde yurt dışı teşkilatında da istihdam edilebilecekleri ifade edilmiştir.

83. Dava konusu kuralın gerekçesinde (4) numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'yle Avrupa Birliği Başkanlığının, Dışişleri Bakanlığının bağlı kuruluşu hâline geldiği, düzenleme ile AB İşleri uzman ve uzman yardımcısı olarak anılan Başkanlıkta görev yapan nitelikli ve yetişmiş personelin bir kereye mahsus olmak üzere sınavla meslek memurluğu ya da konsolosluk ve ihtisas memurluğuna geçişine imkân tanındığı belirtilmiştir.

84. Bu çerçevede ülkemizin Avrupa Birliğine giriş sürecine ilişkin görev yürüten idari yapıda istihdam edilen, mesleğe giriş için kanunlarda gösterilen özel şartları sağlayan ve gerektiğinde devlet adına yurt dışında da görevlendirilebilen AB İşleri uzman ve uzman yardımcılarının, görevlerinin kapsam ve niteliği ile tabi oldukları idari yapının Dışişleri Bakanlığının bağlı kuruluşu olarak yeniden teşkilatlandığı gözetildiğinde Dışişleri Bakanlığı bünyesindeki meslek memurluğuna ya da konsolosluk ve ihtisas memurluğuna geçebilmek için bir kereye mahsus olmak üzere sınava girebilmelerine imkân tanıyan dava konusu kuralın kamu yararı dışında başka bir amaç güttüğü söylenemez.

85. Kural ile AB İşleri uzman ve uzman yardımcılarının, bir kereye mahsus olarak düzenlenecek meslek memurluğu ya da konsolosluk ve ihtisas memurluğuna geçiş sınavlarından yalnızca birine girme imkânı tanınmaktadır. Kanunlarla öngörülmüş şartları sağlayarak daha önce atanmış bulunan, hâlihazırda Dışişleri Bakanlığının bağlı kuruluşu olan Avrupa Birliği Başkanlığı bünyesinde görev yapan, AB İşleri uzman ve uzman yardımcılarını ile meslek memurluğu ya da konsolosluk ve ihtisas memurluğuna girmek isteyen diğer kişilerin aynı hukuki durumda olmadıkları açıktır. Bu itibarla AB İşleri uzman ve uzman yardımcılarını ile diğer kişiler arasında meslek memurluğu ya da konsolosluk ve ihtisas memurluğuna girme koşulları bakımından eşitlik karşılaştırması yapılması mümkün değildir.

86. Açıklanan nedenlerle kural Anayasa'nın 2. ve 10. maddelerine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

E. Kanun'un 21. Maddesiyle 2942 sayılı Kanun'a eklenen Geçici 14. Maddenin Birinci Cümlesinde Yer Alan "...mahkeme kararları kesinleşmedikçe icraya konulamaz." İbaresini İncelemesi

1. İptal Taleplerinin Gerekçesi

87. Dava dilekçesinde ve başvuru kararında özetle; Anayasa'da düzenlenen kamulaştırma usulü yerine kamulaştırmaz el atma yöntemine başvurulmasının idarelere haksız menfaatler sağladığı, hak sahiplerinin mağduriyetine yol açtığı, dava konusu kurallarla idarelerin hukuka aykırı davranmasının teşvik edildiği, mahkeme kararlarının kesinleşene kadar icra edilememesinin ve mevcut icra takiplerinin durmasının hükme bağlanmasına rağmen bu durma sürecinde mahkeme kararına konu meblağın değerinde ortaya çıkacak kayba yönelik bir tedbirin öngörülmediği, haksız fiil niteliğindeki kamulaştırmaz el atmadan kaynaklanan tazminat alacaklarının geç ödenmesinin mülkiyet hakkına orantısız bir müdahale teşkil ettiği belirtilerek kuralların Anayasa'nın Başlangıç kısmına, 2., 5., 10., 13., 15., 35., 36. ve 46. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

2. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

88. 2942 sayılı Kanun'un geçici 14. maddesinin birinci cümlesinde kamulaştırma işlemleri tamamlanmamış veya kamulaştırması hiç yapılmamış olmasına rağmen 4/11/1983 tarihinden bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihe kadar fiilen kamu hizmetine ayrılan veya kamu yararına ilişkin bir ihtiyaca tahsis edilerek üzerinde tesis yapılan taşınmazlara veya kaynaklara kısmen veya tamamen veyahut irtifak hakkı tesis etmek suretiyle malikin rızası olmaksızın fiilî el konulması veya hukuki el atılması sebebiyle mülkiyet hakkından doğan taleplere dair bedel ve tazminata ilişkin davalarda verilen mahkeme kararlarının kesinleşmedikçe icraya konulamayacağı düzenlenmiştir. Anılan cümlede yer alan "...mahkeme kararları kesinleşmedikçe icraya konulamaz." ibaresi dava konusu ilk kuralı oluşturmaktadır.

89. Geçici 14. maddenin dava ve itiraz konusu ikinci cümlesinde ise maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce kesinleşmemiş mahkeme kararlarına dayanılarak başlatılan icra takiplerinin kesinleşmiş mahkeme kararı ibraz edilinceye kadar durdurulacağı hüküm altına alınmıştır.

90. Anayasa'nın 35. maddesinin birinci fıkrasında "*Herkes, mülkiyet ve miras haklarına sahiptir*" denilmek suretiyle mülkiyet hakkı güvenceye bağlanmıştır. Birey özgürlüğü ile doğrudan ilgili olan mülkiyet hakkı bireye emeğinin karşılığına sahip olma ve geleceğe yönelik planlar yapma imkânı tanıyan temel bir haktır. Mülkiyet hakkı, genel olarak bir kimsenin başkasına zarar vermemek ve kanunların koyduğu sınırlamalara uymak koşuluyla bir şeyden dilediği biçimde yararlanma, tasarruf etme, başkasına devretme, kullanım biçimini değiştirme, harcama ve tüketme yetkilerini kapsamaktadır.

91. Anayasa'nın 46. maddesinin birinci fıkrasında da "*Devlet ve kamu tüzelkişileri; kamu yararının gerektirdiği hallerde, gerçek karşılıklarını peşin ödemek şartıyla, özel mülkiyette bulunan taşınmaz malların tamamını veya bir kısmını, kanunla gösterilen esas ve usullere göre, kamulaştırmaya ve bunlar üzerinde idarî irtifaklar kurmaya yetkilidir*" denilmiştir.

92. Türk hukukunda idarelerin kamu hizmetlerini yerine getirirken ihtiyaç duydukları ancak kendilerine ait olmayan taşınmazlar üzerinde tasarrufta bulunabilmeleri kural olarak kamulaştırma ile mümkündür. Kamulaştırma, mülkiyet hakkının idarenin tek taraflı tasarrufu ile malikin rızası olmaksızın kısıtlandığı veya sona erdirildiği istisnai hâllerden biridir. Nitekim Anayasa'da temel haklardan biri olarak düzenlenen *mülkiyet hakkı* üzerinde yarattığı etkiden dolayı Anayasa koyucu *kamulaştırmayı* özel olarak düzenlemiştir. Bu itibarla kişinin mülkiyet hakkının rızası dışında tek

tarafli bir işlem ile sonlandırılmasının Anayasa'ya aykırı olmaması için Anayasa'nın 46. maddesinde öngörülen usullere uyulması gerekmektedir.

93. Anayasa'nın kamulaştırmayı düzenleyen 46. maddesine göre temel unsurunun kamu yararı olduğu kabul edilen kamulaştırma, özel mülkiyet alanına devletin bir müdahalesidir. Kamulaştırma işlemi, taşınmaza el koymaya zorunlu kalındığında kamu yararının özel mülkiyet hakkından üstün tutulduğu durumlarla sınırlı olarak ve Anayasa'da belirlenen usul güvenceleri izlenerek yapıldığında hukuka uygun sayılır (AYM, E.2017/110, K.2017/133, 26/7/2017, § 11; *Şevket Karataş* [GK], B. No: 2015/12554, 25/10/2018, § 45).

94. Plansız şehirleşme, idarelerin bütçelerinin kısıtlı olması gibi çeşitli nedenlerle geçmişte kamulaştırma yapılmaksızın bazı taşınmazlar fiilen kamu hizmetine tahsis edilmiştir (AYM, E.2010/83, K.2012/169, 1/11/2012). İdarelerin zaman zaman Anayasa ve kanunlara uygun olmayan yöntemlerle özel mülkiyete konu taşınmazları kamu hizmetine tahsis etmek amacıyla hareket etmeleri sonucu *kamulaştırmaksız el atma* olgusu ortaya çıkmıştır.

95. Anayasa'nın 36. maddesinin birinci fıkrasında "*Herkes, meşru vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddia ve savunma ile adil yargılanma hakkına sahiptir.*" denilmektedir. Anayasa Mahkemesince, mahkeme kararlarını taraflardan birinin aleyhine sonuç doğuracak şekilde uygulanamaz hâle getiren düzenlemelerin bulunması veya mahkeme kararlarının icrasının herhangi bir şekilde engellenmesi, adil yargılanma hakkı kapsamındaki güvenceleri anlamsız kılabilecek nitelikte görülebilmektedir. Bu çerçevede, mahkeme kararlarının bağlayıcılığını ve gecikmeksizin uygulanmasını sağlayacak etkili tedbirlerin alınması, hukuk devleti ilkesinin ve adil yargılanma hakkının gereklerindedir (AYM, E.2018/108, K.2019/5, 13/2/2019, § 27).

96. 2942 sayılı Kanun'un geçici 14. maddesinin dava ve itiraz konusu kuralları, kamulaştırmaksız el atmalardan dolayı kişiler tarafından açılmış bedele ve tazminata ilişkin davalarda verilen mahkeme kararlarının kesinleşmedikçe icraya konulamamasını ve başlatılan ve hâlen devam etmekte olan icra süreçlerine müdahale ederek bu süreçlerin kesinleşmiş mahkeme kararları ibraz edilinceye kadar durmasını öngörmektedir. Bu itibarla kurallar, kesinleşmemiş mahkeme kararlarına ilişkin icra takibinin başlamasına engel olma ve başlamış olan icra takiplerinin durmasına neden olmak suretiyle Anayasa'da öngörülen usule aykırı biçimde mülkiyet hakkına yapılan müdahalenin telafi edilebilmesi amacıyla malik lehine hükmedilen bedel veya tazminata kavuşmanın gecikmesine neden olmaktadır. Açıklanan nedenlerle kurallar mülkiyet ve adil yargılanma hakkını sınırlamaktadır.

97. Anayasa'nın 35. maddesinin ikinci fıkrasında mülkiyet hakkının kamu yararı amacıyla sınırlanabileceği belirtilmiştir. Anayasa'nın 36. maddesinde ise adil yargılanma hakkı için herhangi bir sınırlama nedeni öngörülmemiş olmakla birlikte özel sınırlama nedeni öngörülmemiş hakların da hakkın doğasından kaynaklanan bazı sınırları bulunduğu kabul edilmektedir. Anayasa'nın başka maddelerinde yer alan kurallara dayanarak bu hakların sınırlandırılması da mümkündür. Ancak bu sınırlamalar Anayasa'nın 13. maddesinde yer alan güvencelere aykırı olamaz.

98. İcra takipleri yönünden kesinleşmiş mahkeme kararının varlığını arayan dava konusu kurallar, idarelerin yerine getirmekle görevli oldukları kamu hizmetleri için gerekli olan kaynakların korunmasını ve kamu hizmetlerinde meydana gelebilecek aksaklıklara engel olunmasını amaçlamaktadır. Bu şekilde toplumsal yaşamın sürekli, düzenli ve sistemli şekilde sürdürülebilmesine katkı sunması beklenen kuralların kamu yararını gerçekleştirmeye yönelik olarak mülkiyet ve adil yargılanma haklarına sınırlama getirdiği anlaşılmaktadır.

99. Ancak mülkiyet ve adil yargılanma haklarına getirilen sınırlamanın kamu yararı amacına dönük olması yeterli olmayıp ayrıca ölçülü olması da gerekir. Bu ilke ise *elverişlilik, gereklilik ve orantılılık* olmak üzere üç alt ilkeden oluşmaktadır. Elverişlilik başvuru önleminin ulaşılmak istenen amaç için elverişli olmasını, gereklilik başvuru önleminin ulaşılmak istenen amaç bakımından gerekli olmasını ve orantılılık ise başvuru önlem ve ulaşılmak istenen amaç arasında olması gereken ölçüyü ifade etmektedir.

100. Dava ve itiraz konusu kuralların yukarıda belirtilen idarelerin yerine getirmekle görevli oldukları kamu hizmetleri için gerekli olan kaynakların korunması ve kamu hizmetlerinde meydana gelebilecek aksaklıklara engel olunması amaçlarına ulaşma bakımından elverişli ve gerekli olmadığı söylenemez.

101. Bununla birlikte dava ve itiraz konusu kuralların Anayasa’da kamulaştırma için öngörülmuş hükümlere uyulmaksızın fiilî bir el atma niteliğinde olan kamulaştırmaz el atmalardan kaynaklanan bedel ve tazminat alacaklarına ilişkin olduğu da gözetildiğinde fiilî bir müdahale nedeniyle mülkiyet hakkı ihlâl edilmiş malikin bu zararının telafi edilmesi amacıyla hükmedilmiş bedel veya tazminat alacağına ilişkin mahkeme kararının icra takibine konu olabilmesi için kesinleşmiş olması şartını araması, malik lehine hükmedilen bedel veya tazminata kavuşmanın gecikmesine neden olmak suretiyle malike aşırı bir külfet yüklemekte ve kamu yararı ile kişisel yarar arasında gözetilmesi gereken adil dengeyi malik aleyhine bozmaktadır. Bu yönüyle kuralların ulaşılmak istenen amaç ile orantılı olmadığı anlaşılmaktadır.

102. Mülkiyet ve adil yargılanma haklarının ölçüsüz biçimde sınırlandırılmasına neden olan maddenin ikinci cümlesinde yer alan dava ve itiraz konusu kural, alacağın tahsili sürecinin başlamasından sonra geçmişe etkili yasama tasarruflarıyla kararın uygulanma imkânını önemli oranda zorlaştırması yönüyle de devlete olan güven duygusunu zedelemekte ve hukuki güvenlik ilkesini ihlal etmektedir.

103. Açıklanan nedenlerle, kurallar Anayasa’nın 13., 35., 36. ve 46. maddelerine aykırıdır. İptalleri gerekir.

Rıdvan GÜLEÇ bu görüşe katılmamıştır.

Kuralların Anayasa’nın 2. maddesine de aykırı olduğu ileri sürülmüş ise de bu bağlamda belirtilen hususların Anayasa’nın 13., 35., 36. ve 46. maddeleri yönünden yapılan değerlendirmeler kapsamında ele alınmış olması nedeniyle Anayasa’nın 2. maddesi yönünden ayrıca bir inceleme yapılmasına gerek görülmemiştir.

Kurallar Anayasa’nın 13., 35., 36. ve 46. maddelerine aykırı görülerek iptal edildiğinden ayrıca Anayasa’nın Başlangıç kısmı, 5., 10. ve 15. maddeleri yönünden incelenmemiştir.

V. İPTALİN DİĞER KURALLARA ETKİSİ

104. 6216 sayılı Kanun’un 43. maddesinin (4) numaralı fıkrasında kanunun, Cumhurbaşkanlığı kararnamesinin veya Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü’nün sadece belirli kurallarının iptali diğer bazı hükümlerinin veya tamamının uygulanamaması sonucunu doğurması hâlinde bunların da Anayasa Mahkemesince iptaline karar verilebileceği öngörülmektedir.

105. 7176 sayılı Kanun’un 21. maddesiyle 2942 sayılı Kanun’a eklenen geçici 14. maddenin birinci cümlesinde yer alan “...mahkeme kararları kesinleşmedikçe icraya konulamaz.” ibaresinin iptali nedeniyle uygulanma imkânı kalmayan anılan cümlelerin kalan kısmının 6216 sayılı Kanun’un 43. maddesinin (4) numaralı fıkrası gereğince iptali gerekir.

VI. YÜRÜRLÜĞÜN DURDURULMASI TALEBİ

106. Dava dilekçesinde özetle, dava konusu kuralların uygulanmaları hâlinde telafisi güç veya imkânsız zararların doğabileceği belirtilerek yürürlüklerinin durdurulmasına karar verilmesi talep edilmiştir.

30/5/2019 tarihli ve 7176 sayılı Bazı Kanunlar ile 635 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un;

A. 21. maddesiyle 4/11/1983 tarihli ve 2942 sayılı Kamulaştırma Kanunu'na eklenen geçici 14. maddenin;

1. Birinci cümlesinde yer alan "...mahkeme kararları kesinleşmedikçe icraya konulamaz." ibaresine,

2. İkinci cümlesinde yer alan "...kesinleşmiş mahkeme kararı ibraz edilinceye kadar durdurulur." ibaresine,

yönelik yürürlüğünün durdurulması taleplerinin koşulları oluşmadığından REDDİNE,

B. 1. 7. maddesiyle 4/6/1985 tarihli ve 3213 sayılı Maden Kanunu'nun 47. maddesine eklenen altıncı fıkraya,

2. 8. maddesiyle 3213 sayılı Kanun'un değiştirilen geçici 29. maddesinin bentlerini bağlayan hükümlerine,

3. 10. maddesiyle 3213 sayılı Kanun'a eklenen geçici 44. maddede yer alan "...buluculuk hakkı..." ibaresine,

4. 14. maddesiyle 3/6/2007 tarihli ve 5686 sayılı Jeotermal Kaynaklar ve Doğal Mineralli Sular Kanunu'nun değiştirilen ek 1. maddesinin (1) numaralı fıkrasının ikinci cümlesine,

5. 16. maddesiyle 7/7/2010 tarihli ve 6004 sayılı Dışişleri Bakanlığı Personeline İlişkin Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun'a eklenen geçici 7. maddenin (1) numaralı fıkrasına,

yönelik iptal talepleri 4/2/2021 tarihli ve E.2019/89, K.2021/10 sayılı kararla reddedildiğinden bu fıkralara, cümleye, hükümlere ve ibareye ilişkin yürürlüğün durdurulması taleplerinin REDDİNE,

4/2/2021 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

VII. HÜKÜM

30/5/2019 tarihli ve 7176 sayılı Bazı Kanunlar ile 635 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un;

A. 7. maddesiyle 4/6/1985 tarihli ve 3213 sayılı Maden Kanunu'nun 47. maddesine eklenen altıncı fıkranın Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin REDDİNE OYBİRLİĞİYLE,

B. 8. maddesiyle 3213 sayılı Kanun'un değiştirilen geçici 29. maddesinin bentlerini bağlayan hükümlerinin Anayasa'ya aykırı olmadıklarına ve iptal taleplerinin REDDİNE OYBİRLİĞİYLE,

C. 10. maddesiyle 3213 sayılı Kanun'a eklenen geçici 44. maddede yer alan "...buluculuk hakkı..." ibaresinin Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin REDDİNE OYBİRLİĞİYLE,

Esas Sayısı : 2019/89
Karar Sayısı : 2021/10

Ç. 14. maddesiyle 3/6/2007 tarihli ve 5686 sayılı Jeotermal Kaynaklar ve Doğal Mineralli Sular Kanunu'nun değiştirilen ek 1. maddesinin (1) numaralı fıkrasının ikinci cümlesinin Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin REDDİNE OYBİRLİĞİYLE,

D. 16. maddesiyle 7/7/2010 tarihli ve 6004 sayılı Dışişleri Bakanlığı Personeline İlişkin Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun'a eklenen geçici 7. maddenin (1) numaralı fıkrasının Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin REDDİNE OYBİRLİĞİYLE,

E. 21. maddesiyle 4/11/1983 tarihli ve 2942 sayılı Kamulaştırma Kanunu'na eklenen geçici 14. maddenin;

1. a. Birinci cümlesinde yer alan "...mahkeme kararları kesinleşmedikçe icraya konulamaz." ibaresinin Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, Rıdvan GÜLEÇ'in karşıoyu ve OYÇOKLUĞUYLA,

b. Birinci cümlesinin kalan kısmının 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 43. maddesinin (4) numaralı fıkrası gereğince İPTALİNE OYBİRLİĞİYLE,

2. İkinci cümlesinin Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, Rıdvan GÜLEÇ'in karşıoyu ve OYÇOKLUĞUYLA,

4/2/2021 tarihinde karar verildi.

Başkan
Zühtü ARSLAN

Başkanvekili
Hasan Tahsin GÖKCAN

Başkanvekili
Kadir ÖZKAYA

Üye
Engin YILDIRIM

Üye
Hicabi DURSUN

Üye
Celal Mümtaz AKINCI

Üye
Muammer TOPAL

Üye
M. Emin KUZ

Üye
Rıdvan GÜLEÇ

Üye
Recai AKYEL

Üye
Yusuf Şevki HAKYEMEZ

Üye
Yıldız SEFERİNOĞLU

Üye
Selahaddin MENTEŞ

Üye
Basri BAĞCI

KARŞIOY GEREKÇESİ

30/5/2019 tarihli ve 7176 sayılı Bazı Kanunlar ile 635 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 21. maddesiyle 4/11/1983 tarih ve 2942 sayılı Kamulaştırma Kanunu'na eklenen geçici 14. maddenin, birinci cümlesinde yer alan "*...mahkeme kararları kesinleşmedikçe icraya konulamaz.*" ibaresi ile ikinci cümlesinin, Anayasa'ya aykırı olduğuna ve iptallerine çoğunlukça karar verilmiş olup, aşağıdaki hususlar çerçevesinde çoğunluğun verdiği iptal kararına katılmamaktayım.

2942 sayılı Kanun'un geçici 14. maddesinin dava ve itiraz konusu kuralları, kamulaştırmamız el atmalardan dolayı kişiler tarafından açılmış bedele ve tazminata ilişkin davalarda verilen mahkeme kararlarının kesinleşmedikçe icraya konulamamasını ve başlatılan ve halen devam etmekte olan icra süreçlerine müdahale ederek bu süreçlerin kesinleşmiş mahkeme kararı ibraz edilinceye kadar durmasını öngörmektedir.

Mahkememiz çoğunluğu kesinleşmiş mahkeme kararlarına ilişkin icra takibinin başlamasına engel olma ve başlamış olan icra takiplerinin durmasına neden olmak suretiyle Anayasa'da öngörülen usule aykırı biçimde mülkiyet hakkına yapılan müdahalenin telafi edilebilmesi amacıyla malik lehine hükmedilen bedel veya tazminata kavuşmanın gecikmesine neden olduğu gerekçesiyle ilgili hükmü ve devamında yer alan "*maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce kesinleşmemiş mahkeme kararlarına dayanılarak başlatılan icra takiplerinin kesinleşmiş mahkeme kararı ibraz edilinceye kadar durdurulacağı,*" hükmünü iptal etmiştir.

İptal gerekçesi, mülkiyet hakkına getirilen bu sınırlamanın özünde kamu yararı ilkesinin gözetildiğini kabul etmekle birlikte, ölçülülük ilkesi bakımından Anayasa'nın 13., 35., 36. ve 46. maddelerine aykırı olması temeline oturmuştur.

Anayasamızın 35. maddesinin ikinci fıkrasında mülkiyet hakkının kamu yararı amacıyla sınırlanabileceği belirtilmiştir.

İcra takipleri yönünden kesinleşmiş mahkeme kararının varlığını arayan dava konusu kurallar; idarelerin yerine getirmekle görevli oldukları kamu hizmetleri için gerekli olan kaynakların korunmasını ve kamu hizmetlerinde meydana gelebilecek aksaklıklara engel olunmasını amaçlamaktadır. Bu şekilde toplumsal yaşamın sürekli, düzenli ve sistemli şekilde sürdürülebilmesine katkı sunması beklenen kuralların kamu yararını gerçekleştirmeye yönelik olarak mülkiyet hakkına sınırlama getirmesi anlaşılabilir ve Anayasa'ya aykırılık içermeyen bir olgudur.

Parlamentonun kamu yararı ilkesini gözeterek mülkiyet hakkına getirdiği bu sınırlama sadece iptal davasına konu düzenlemeleri içermemektedir.

Esas Sayısı : 2019/89

Karar Sayısı : 2021/10

Taşınmaz mal hukuku ile ilgili olarak 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 350. maddesinde; "*taşınmaz mal ile ilgili aynı haklara ilişkin kararlar kesinleşmedikçe yerine getirilemez.*" hükmü de Kamu yararı ilkesinin mülkiyet hakkı yönünden katlanılabilir olduğunu ortaya koymaktadır.

İptale konu kurallar mülkiyet hakkına sınırlama getirmekle birlikte, toplumun üstün yararları karşısında katlanılamaz bir olgu olarak kabul etmediğim için çoğunluğun iptal karına katılmamaktayım.

Üye

Rıdvan GÜLEÇ